

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ
ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Δευτέρα 5 Ιανουαρίου 2015
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτωνος Πρωταγόρας (323 C- 324 A-C)

ὅτι δὲ αὐτὴν οὐ φύσει ἡγοῦνται εἶναι οὐδ' ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, ἀλλὰ διδακτόν τε καὶ ἐξ ἐπιμελείας παραγίγνεσθαι ᾧ ἂν παραγίγνηται, τοῦτο σοι μετὰ τοῦτο πειράσομαι ἀποδείξαι. ὅσα γὰρ ἡγοῦνται ἀλλήλους κακὰ ἔχειν ἄνθρωποι φύσει ἢ τύχῃ, οὐδεὶς θυμοῦται οὐδὲ νουθετεῖ οὐδὲ διδάσκει οὐδὲ κολάζει τοὺς ταῦτα ἔχοντας, ἵνα μὴ τοιοῦτοι ᾦσιν, ἀλλ' ἐλεοῦσιν· οἷον τοὺς αἰσχροὺς ἢ σμικροὺς ἢ ἀσθενεῖς τίς οὕτως ἀνόητος ὥστε τι τούτων ἐπιχειρεῖν ποιεῖν; ταῦτα μὲν γὰρ οἶμαι ἴσασιν ὅτι φύσει τε καὶ τύχῃ τοῖς ἀνθρώποις γίγνεται, τὰ καλὰ καὶ τὰναντία τούτοις· ὅσα δὲ ἐξ ἐπιμελείας καὶ ἀσκήσεως καὶ διδαχῆς οἴονται γίγνεσθαι ἀγαθὰ ἀνθρώποις, ἐάν τις ταῦτα μὴ ἔχῃ, ἀλλὰ τὰναντία τούτων κακὰ, ἐπὶ τούτοις που οἱ τε θυμοὶ γίνονται καὶ αἱ κολάσεις καὶ αἱ νουθετήσεις. ὧν ἔστιν ἓν καὶ ἡ ἀδικία καὶ ἡ ἀσέβεια καὶ συλλήβδην πᾶν τὸ ἐναντίον τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς·

ἐνθα δὴ πᾶς παντὶ θυμοῦται καὶ νουθετεῖ, δῆλον ὅτι ὡς ἐξ ἐπιμελείας καὶ μαθήσεως κτητῆς οὔσης. εἰ γὰρ ἐθέλεις ἐννοῆσαι τὸ κολάζειν, ᾧ Σώκρατες, τοὺς ἀδικοῦντας τί ποτε δύναται, αὐτό σε διδάξει ὅτι οἱ γε ἄνθρωποι ἡγοῦνται παρασκευαστὸν εἶναι ἀρετῆν. οὐδεὶς γὰρ κολάζει τοὺς ἀδικοῦντας πρὸς τούτῳ τὸν νοῦν ἔχων καὶ τούτου ἕνεκα, ὅτι ἠδίκησεν, ὅστις μὴ ὥσπερ θηρίον ἀλογίστως τιμωρεῖται· ὁ δὲ μετὰ λόγου

ἐπιχειρῶν κολάζειν οὐ τοῦ παρεληλυθότος ἔνεκα ἀδικήματος τιμωρεῖται —οὐ γὰρ ἂν τό γε πραχθὲν ἀγέννητον θείῃ— ἀλλὰ τοῦ μέλλοντος χάριν, ἵνα μὴ αὐθις ἀδικήσῃ μήτε αὐτὸς οὗτος μήτε ἄλλος ὁ τοῦτον ἰδὼν κολασθέντα. καὶ τοιαύτην διάνοιαν ἔχων διανοεῖται παιδευτὴν εἶναι ἀρετὴν· ἀποτροπῆς γοῦν ἔνεκα κολάζει. ταύτην οὖν τὴν δόξαν πάντες ἔχουσιν ὅσοι περ τιμωροῦνται καὶ ἰδία καὶ δημοσία. τιμωροῦνται δὲ καὶ κολάζονται οἳ τε ἄλλοι ἄνθρωποι οὓς ἂν οἴωνται ἀδικεῖν, καὶ οὐχ ἥκιστα Ἀθηναῖοι οἳ σοὶ πολῖται· ὥστε κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ Ἀθηναῖοί εἰσι τῶν ἡγουμένων παρασκευαστὸν εἶναι καὶ διδακτὸν ἀρετὴν. ὡς μὲν οὖν εἰκότως ἀποδέχονται οἳ σοὶ πολῖται καὶ χαλκέως καὶ σκυτοτόμου συμβουλευόντος τὰ πολιτικά, καὶ ὅτι διδακτὸν καὶ παρασκευαστὸν ἡγοῦνται ἀρετὴν, ἀποδέδεικται σοι, ᾧ Σώκρατες, ἰκανῶς, ὡς γέ μοι φαίνεται.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

- A.** Από το κείμενο που σας δίνεται, να μεταφράσετε το απόσπασμα:
«ὅσα δέ ἐξ ἐπιμελείας ... ἀλογίστως τιμωρεῖται».

Μονάδες 10

- B.** Να γράψετε τις απαντήσεις των επόμενων ερωτήσεων:

- B1.** Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ὀρων – φράσεων:

«φύσει ἢ τύχη», «κολάζει», «ἀλογίστως».

Μονάδες 10

- B2.** Σε ποια σημεία του κειμένου διαπιστώνεται ο προοδευτικός χαρακτήρας των απόψεων του Πρωταγόρα;
Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 10

- B3.** Λαμβάνοντας υπόψη τα αποσπάσματα του πρωτότυπου «ταῦτα μὲν γὰρ οἶμαι... τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς» και του μεταφρασμένου «Στην πραγματικότητα αρχίζουν από την

παιδική ηλικία... λυγίζει και γέρνει» (Ενότητα 7^η) να αναφερθείτε στο ρόλο των κολάσεων και νουθετήσεων στην κατάκτηση της πολιτικής αρετής.

«Στην πραγματικότητα, αρχίζουν από την παιδική ηλικία να διδάσκουν και να νουθετούν, συνεχίζοντας για όλη τη ζωή. Αμέσως μόλις αρχίσει να καταλαβαίνει ένα παιδί τι του λένε, και η παραμάνα του και η μητέρα του και ο παιδαγωγός του και ο ίδιος ο πατέρας του αγωνίζονται γι' αυτό το πράγμα, για το πώς δηλαδή θα βελτιωθεί το αγόρι, διδάσκοντάς το για κάθε του πράξη και για κάθε του λόγο και εξηγώντας του ότι αυτό είναι δίκαιο και το άλλο άδικο, και ότι αυτό είναι καλό και το άλλο αισχρό, και αυτό όσιο και εκείνο ανόσιο, και ότι αυτά πρέπει να τα κάνεις και αυτά να μην τα κάνεις. Κι όταν ακούει με τη θέλησή του, πάει καλά. Εάν όμως δεν υπακούει, τότε με τις απειλές και τα χτυπήματα το «ισιώνουν», σαν δέντρο που λυγίζει και γέρνει».

Μονάδες 10

- B4.** Για ποιο λόγο ο Πλάτωνας επέλεξε να δώσει στην εισαγωγή του διαλόγου «Πρωταγόρας» τη μορφή της διήγησης αντί της αφήγησης;

Μονάδες 10

- B5. α.** Για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις να γράψετε μια ομόρριζη στη νέα ελληνική με τις καταλήξεις που σας δίνονται:

πειράσομαι: - τής
θυμούνται: - ώδης
διδασχῆς: - μα
κολάζει: - τος
φαίνεται: - ση

Μονάδες 5

- β.** Με ποιες λέξεις του διδαγμένου κειμένου συγγενεύουν ετυμολογικά οι επόμενες λέξεις της νέας ελληνικής: εντευκτήριο, ανιστόρητος, εύληπτος, είδωλο, σκευοφόρος.

Μονάδες 5

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Άνδοκίδου «Περί τῶν μυστηρίων» 140

Καὶ μὲν δὴ καὶ τάδε ὑμῖν ἄξιον, ὧ ἄνδρες, ἐνθυμηθῆναι, ὅτι νυνὶ πᾶσι τοῖς Ἑλλησιν ἄνδρες ἄριστοι καὶ εὐβουλότατοι δοκεῖτε γεγενῆσθαι, οὐκ ἐπὶ τιμωρίαν τραπόμενοι τῶν γεγενημένων, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίαν τῆς πόλεως καὶ ὁμόνοιαν τῶν πολιτῶν. συμφοραὶ μὲν γὰρ ἤδη καὶ ἄλλοις πολλοῖς ἐγένοντο οὐκ ἐλάττους ἢ καὶ ἡμῖν· τὸ δὲ τὰς γενομένας διαφορὰς πρὸς ἀλλήλους θέσθαι καλῶς, τοῦτ' εἰκότως δὴ δοκεῖ ἀνδρῶν ἀγαθῶν καὶ σωφρόνων ἔργον εἶναι. ἐπειδὴ τοίνυν παρὰ πάντων ὁμολογουμένως ταῦθ' ὑμῖν ὑπάρχει, καὶ εἴ τις φίλος ὦν τυγχάνει καὶ εἴ τις ἐχθρός, μὴ μεταγνῶτε, μηδὲ βούλεσθε τὴν πόλιν ἀποστερηῆσαι ταύτης τῆς δόξης, μηδὲ αὐτοὶ δοκεῖν τύχη ταῦτα μᾶλλον ἢ γνώμη ψηφίσασθαι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΔΙΔΑΚΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παραπάνω κειμένου.

Μονάδες 20

Γ2. Να γράψετε στο τετράδιο σας τον τύπο που ζητείται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις.

- ἐλάττους:** τον ίδιο τύπο στον υπερθετικό βαθμό.
ἄξιον: τη γενική πληθυντικού στο θηλυκό γένος.
ὦν: τη δοτική πληθυντικού στο αρσενικό γένος στον ίδιο χρόνο
τις: την αιτιατική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος (και τους δύο τύπους).
τραπόμενοι: το β' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής υπερσυντελικού στην ίδια φωνή.
θέσθαι: το γ' ενικό πρόσωπο οριστικής Παρατατικού στην ενεργητική φωνή.

μεταγνῶτε: τον ίδιο τύπο στον ενικό αριθμό.
ἀποστερήσαι: το απαρέμφατο παρακειμένου στη μέση φωνή.
ψηφίσασθαι: το γ' πληθυντικό πρόσωπο ευκτικής μέλλοντα στην ίδια φωνή.

Μονάδες 10

Γ3 α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω τύπων:
γεγενῆσθαι, ἐπί τιμωρίαν, τάς γενομένας, ἀνδρῶν, τήν πόλιν,
ὕμῖν.

Μονάδες 6

β. «ὅτι νυνί δοκεῖτε πᾶσι τοῖς Ἑλλησι ἄνδρες ἀγαθοί καί
εὐβουλότατοι γεγενῆσθαι»: Να χαρακτηρίσετε την παραπάνω
δευτερεύουσα πρόταση, να δικαιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής
και εκφοράς της και να γράψετε το συντακτικό της ρόλο.

Μονάδες 4

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ